ДНЕВНИКЪ

(стенографический)

на

IV Обикновенно Народно Събрание

(четвърта извънредна сесия).

XXXV ЗАСѢДАНИЕ, ПЕТЪКЪ, 11 ЮЛИЙ 1886 ГОДИНА.

(Начало въ 9½ часътъ предъ пладнѣ, подъ предсѣдателството на Т. Панова).

Предсѣд.: (Звъни). Засѣданието се отваря. Г-нъ Секретарь ще прочете списъка на г-да представителитѣ, за да се види кой присѫтствува и кой отсѫтствува въ това засѣдание.

Секр. Ив. Славейковъ: (Чете списъка).

Отсѫтствуватъ: Димитръ Добревъ, Георги Драгановъ, Исм. Мустафовъ, Риза Ефенди, Илия Цановъ, Д. Мишевъ, Д-ръ К. Помяновъ, Ст. Хр. Савовъ, Тодоръ Иванчовъ, Антонъ Кърпачевъ, Станчо Х. Станевъ, Д-ръ В. Радославовъ, Радионъ Иосифовъ, Д. Анневъ, Иванъ Гърковъ, Иванъ Пановъ, Хр. Симидовъ, Мих. Македонски, Георги Р. Цанковъ, Филипъ Симидовъ, Ив. Стояновъ, Тома Кърджиевъ, Хр. Ивановъ, Паско Мариновъ, Драганъ Цанковъ, Димитръ Кара-Начовъ, Д-ръ Черневъ, Димитръ Петковъ, Райчо Каролевъ, Османъ Бей, Марко Балабановъ, Илия Вълчевъ, Никола Мановъ, Петръ Кьорчевъ, Д. Буровъ, Хаджи Хр. Колевъ, Георги Сокеровъ, Юрданъ П. Тодоровъ, Иванъ Стамболовъ, Константинъ Стоиловъ, Георгий Балкански, Захария Стояновъ, Стефанъ Кьойбашиевъ, Дим. Тончевъ, Ив. Стояновъ, Д-ръ Странский, Ив. Войводовъ, Ангелъ Теллийски, Даниилъ Юруковъ, Ангелъ Горановъ, Ив. Гешановъ, Ил. Стоковъ, Хр. Духовниковъ, Станю Черневъ, Дим. Ризовъ, П. Наботковъ, Ив. Х. Петровъ, Дим. Тончевъ, Хр. Тотевъ, Конст. Кръклисийски, Хр. Величковъ, Т. Карамановъ, Хр. Камбуровъ, Конст. Величковъ и Геор. Ив. Минчовъ.

Предсѣд.: Отъ 286 души представители въ днешното засѣдание присѫтствуватъ 221. Има законно число представители за да се отвори засѣданието и се пристѫпи къмъ разглѣдване въпроситѣ положени на дневний редъ. На дневний редъ имаме:

I. Докладъ на коммисията по законопроекта за издавание съкровищни бонове.

II. Четение законопроекта за свърхсмѣтенъ кредитъ отъ 4800 лева за добавяние писци при нѣкои сѫдилища въ Южна България.

III. Отговоръ отъ г-на М-ра Предсѣдателя по направенитѣ запитвания отъ г-да Ив. Мавровъ, Минка Миневъ, Маринъ Тихчевъ, Ат. Каракашовъ, Янко Ангеловъ и Вълко Нейчовъ.

IV. Отговоръ отъ г-на М-ра на Вѫтр. Дѣла, по запитванията отъ представителитѣ Лазара Дуковъ и Св. Ив. Радевъ.

V. Отговоръ отъ г-на М-ра на Финансиитѣ по запитването на г-на Тихчевъ.

VI. Отговоръ отъ г-на М-ра на Просвѣщението по запитването на г-на А. Насалевски.

VII. Отговори отъ г-на М-ра на Външнитѣ Дѣла и Исповѣданията, по запитванията на г-да народнитѣ представители Мар. Д. Тихчевъ, Ник. Живковъ и Д. Митовъ.

Първо иде доклада на коммисията по законопроекта за издаване съкровищни бонове. Замолява се г-нъ Докладчикътъ да заеме мѣстото си. (Гласове: Нѣма г-на М-ра на Финансиитѣ).

Д-ръ Стояновичъ! Азъ мисля, че до гдѣто дойде г-нъ М-ра на Финансиитѣ, можемъ да прередимъ дневния редъ. Втория въпросъ на дневний редъ може да предшествува първия до гдѣто дойде г-нъ М-ръ на Финансиитѣ.

Предсѣд.: На редъ иде четение законопроекта за свърхсмѣтенъ кредитъ 4800 л. (Гласове: Нѣма г-на М-ра на Правосѫдието).

Хр. Никифоровъ: Мисля, г-да представители, че нѣма нужда да чакаме г-на М-ра на Правосѫдието, защото това е малъкъ кредитъ, който е четенъ на първо четение и е приетъ по принципъ. Ще стане нужда само за второ четение.

Ив. Славейковъ: Коммисията ако е направила нѣкои измѣнения и М-ра се е съгласилъ, нѣма за какво да го чакаме.

Ник. Шивачевъ: Мень ми се струва, че трѣбва да чюемъ г-на М-ра. Той може да дойде до 4—5 минути. Мисля, че тоя порядъкъ се е водилъ до сега. Може да има такива работи, че може при третото четение да оттегли законопроекта.

Хр. Никифоровъ: Законопроекта се кассае за откривание на единъ свърхбюджетенъ кредитъ отъ 4800 лева за добавяние писци при нѣкои сждилища въ Южна-България. Той е приетъ както е, и мисля, че не трѣбва да чакаме М-ра.

Предсѣд.: Моля г-на Докладчика да го чете.

Доклад. Никифоровъ: (Чете)

«Чл. 1. Разрѣшава се на М-ра на Правосждието единъ свърхбюджетенъ кредитъ отъ 4,800 лева, за попълнение кредита по гл. XV. § 40-й отъ текущий бюджетъ (допълнението му)».

Предсѣд.: Който не приема чл. 1-й, както се прочете, да си вдигне рѫката. (Никой не вдига). Значи, приема се.

Доклад. Никифоровъ: (Чете)

«Чл. 2. Тоя свърхбюджетенъ кредитъ да се покрие съ икономиитѣ направени сега отъ кредита по гл. VII. § 22-й отъ бюджета на сѫщото Министерство за тая година». (Приема се).

Моля почитаемото Нар. Събрание да рѣши подиръ обѣдъ да стане третото четение. (Приема се).

Н. Живковъ: Ако е съгласенъ г-нъ М-рътъ, да отговори на запитването ми по Арабъ-Табия, азъ желая да дамъ разяснения.

М-ръ Цановъ: Желая да зная въ каква смисълъ се предложи тоя въпросъ, защото днесь е на дневний редъ.

Н. Живковъ: Г-да представители! На всички ни е извѣстно безъ разлика, че нашата съсѣдна държава, хубава Ромѫния, въ най-труднитѣ врѣмена ни е била такава братска страна, че тя помага на нашитѣ емигранти за освобождението на България. Това като ни е извѣстно, азъ нѣма да забѣлѣжвамъ миналото, но ще кажѫ за прѣзъ врѣме на Сърбско-Българската война, когато отъ вредъ бѣше ни обградила опасность, ще напомня, че тая Ромѫния, тая наша добра съсѣдка се произнесе въ наша полза. Тогава въ тия трудни времена, ние виждаме единъ отъ бившитѣ м-ри г-нъ Ионеско, още представителъ въ Нар. Събрание, да събира въ Яшъ митингъ, който иска да се произнесе какво положение да държѫтъ ромѫнитѣ спрямо България и възъ основание резолюцията на митинга, като се отвори народната камара, излѣзе г-нъ Ионеско и като описа, че България може да бѫде самостоятелна, той въ хубава си рѣчь заключи, че «трѣбва да признаемъ правата на хубавата България и да я броимъ на равна нога съ Ромѫния», което и Събранието приело, защото М-рътъ на Външнитѣ Дѣла отговорилъ, че е толкова скѫпа България, щото нѣма нужда да исказва той това, а да го искажѫтъ голѣмитѣ държави.

Сега азъ направихъ запитване като какъ стои въпроса за Арабъ-Табия, за който отиде коммисия, състояща отъ членове както отъ ромѫнска тъй и отъ наша страна.

Заради това, моля г-на М-ра на Външнитѣ Работи да ми каже: разглѣданъ ли е въпроса, както е нашето желание?

М-ръ Цановъ: Онова което могѫ да кажѫ въ отговоръ на запитването на г-на Живкова днесь, е това, че въпроса не е за Арабъ-Табия, но за пограничния въпросъ е разглѣдвала коммисията. Какъ обаче? Това не съмъ въ състояние, не могѫ днесь — обстоятелствата не позволяватъ, — да покажѫ, защото коммисията, която проводихме, не е свършила още работата си. Едно което могѫ да кажѫ е, че едно село а именно Кадѫ-Кьой, което се държи отъ 79 год. отъ Ромѫнитѣ, то се пресѫди за насъ и ще дойде въ наши рѫцѣ за единъ мѣсецъ.

Н. Живковъ: Благодаренъ съмъ отъ отговора.

Предсѣд.: Думата има г-нъ Тихчевъ.

Тихчевъ: Подиръ запитването на г-на Живкова, моля г-на М-ра да каже какъ стои тоя въпросъ, на какво положение се намираме ние, за да може да даде всѣки отчетъ на своитѣ избиратели, да знаятъ какъ стои тая работа. Днесъ е реда да се разглѣда или да се дадѫтъ обяснения както отъ г-на М-ра тъй и отъ наша страна. Земя българска не може да се отдава, не може да се продаде отъ едно правителство безъ разрѣшението на едно Нар. Събрание, както казва чл. 2-й отъ нашата Конституция. Като знамъ тоя членъ и като имаме предъ видъ алинея втора отъ 46 членъ на Берлинския договоръ, която казва тъй: (Чете) «Княжеството добива, освѣнъ туй, земята на Югъ отъ Добруджа, до една чьрта, която излиза отъ една точка на Истокъ отъ Силистра и престая на Черно-Море на Югъ отъ Мангалия». Излиза, че тоя въпросъ билъ споренъ още при създаването на нашето Княжество. Берлинския трактатъ го е оставилъ висящъ и нашето правителство не е могло да влѣзе въ разрѣшение и изравнение на тоя въпросъ. Наистина въ Силистра, Ромѫнското правителство ... (Шумъ. Не чюе се). Още когато бѣше русската окупация, Ромѫнското правителство навлѣзе въ околностьта на Силистра и завзе до .... (Не чюе се) .... но не е само това ..... за една нощь завзеха Арабъ-Табия .... и за това .... (Не чюе се).

И тъй завзеха Арабъ-Табия въ 1879 год. и благодарение на русскитѣ войски, които тогава бѣха въ нашата земя, въ единъ прекрасенъ день, въ пъленъ воененъ походъ, испъдиха ромѫнскитѣ солдати, и до 1885 год., Августъ мѣсецъ тая табия заедно съ всичкитѣ принадлѣжащи ѝ лозя и вода отъ гдѣто пиятъ Силистренскитѣ граждани, бѣха въ нашитѣ рѫцѣ, а тъй сѫщо и О-въ Хопа, отъ който нашето привителство извлича полза всѣка година много и който съставя пасбището на Силистра. Това така стояше, както казахъ до 1885 год. Въ Августъ мѣсецъ обаче, преди 6-й Септемврий, презъ една нощь ромѫнското правителство завзима Арабъ-Табия. Въпроса бѣше важенъ и въ вѣстницитѣ се писа доста, но отъ тогава и до сега ромѫнитѣ държатъ Арабъ-Табия. Тѣ се отстраниха отъ лозята приврѣменно, но тия лозя наедно съ О-въ Хопа, научихъ се отъ достовѣрно мѣсто били пакъ завзети отъ ромѫнскитѣ власти. Както Арабъ-Табия тъй и 5000 дюлюмя лозя сѫ въ рѫцѣтѣ на ромѫнитѣ. Имало ли е право нашето правителство да отстѫпва една часть земя на нашитѣ съсѣди ромѫнитѣ, преди разрѣшението на Нар. Събрание, това е въпросъ, който трѣбва да остане за разрѣшение на Нар. Събрание и по който трѣбва да даде г-нъ М-ръ обяснения.

Въ мѣсецъ Май, наистина една коммисия Българо-Ромѫнска бѣше испроводена по границата, за да може да изучи и да опредѣли границитѣ, но и до днесь, както каза и г-нъ М-ръ не е дошла до едно разрѣшение, до едно правилно опредѣление на границитѣ. Но до когато въпроса стои висящъ, азъ питамъ, на какво основание ромѫнското правителство е завзело О-въ Хопа и Арабъ Табия съ лозята?

М-ръ Каравеловъ: Понеже въпроса не е свършенъ, правителството ще има честьта да ви представи Зелената Книга по

него въ идущата обикновенна сесия, а сега, догдѣ не е свършена работата, не може да се говори.

Тихчевъ: Не съмъ задоволенъ отъ отговора на г-на М-ра; не съмъ задоволенъ за това, защото той трѣбваше да отговори най-напредъ: защо правителството е отстжпило земя на ромжнитѣ безъ разрѣшението на Нар. Събрание. Това азъ го считамъ за престжпление.

М-ръ Каравеловъ: Ако сж зели Ромжнитѣ 1.000 уврата земя, ние сме зели 180.000 уврата. Значи, ако даваме нѣщо, зимаме и нѣщо повече назадъ. За спорнитѣ мѣста ще има рѣшение отъ Европейската коммисия. Когато се разрѣши въпросътъ окончателно, тогава ще се представи на Нар. Събрание Зеленатa Книга по него и тогава ще говоримъ, а сега нѣма значение да разсжждаваме.

Предсѣд.: Желае ли Нар. Събрание да се говори по тоя въпросъ? (Гласове: Не желае). Който желае да се говори, да си вдигне ржката. (Само г. г. Шивачевъ и Тихчевъ вдигатъ). Значи Нар. Събрание не желае да се говори.

Моля г-на докладчика на коммисията, по законопроекта за издавание съкровищни бонева, да заеме мѣстото си и да докладва.

Докл. Никифоровъ: Г-да представители! Преди да пристжпя къмъ докладването на законопроекта за издавание съкровищни бонове, считамъ за нуждно да ви съобщя, че на коммисията се даде обѣщание отъ почитаемото правителство, че то ще се постарае да приготви единъ окончателенъ заемъ, законопроектъ за който ще се внесе въ слѣдующата сесия на Нар. Събрание. Въ случай обаче на нѣкои извънредни обстоятелства, разбира се, може правителството да представи тоя законопроектъ по-послѣ. Но правителството се обѣщава да земе по-бързи мѣрки, за да се направи заемъ. На това основание коммисията разглѣда тоя законопроектъ и го прие, както ще го докладвамъ сега. (Чете):

„ЗАКОНЪ

за издавание съкровищи бонове.

Чл. 1. Разрѣшава се на финансовия министръ да издаде презъ 1886 и 1887 години съкровищни бонове за максимумъ 33.320.450 л., които да се употрѣбятъ за слѣдующитѣ нужди:

а) за направата на желѣзнопжтната линия Царибродъ-София-Вакарелъ (съгласно закона отъ 13-й Януария 1885 год.) . . . . . л. 10.000.000

б) за исплащание въ брой часть отъ суммата за откупуване желѣзнопжтната линия Руссе-Варна . . . . . « 6.000,000

в) за исплащание лихвитѣ и амортисмента на останалата часть отъ суммата за откупуване сжщата линия до края на 1886 г. . . . . « 5.363.050

г) за исплащание разрѣшенитѣ на г-на Военния М-ръ и за исплащание военни припаси « 11.957.400»

Съ тия измѣнения г-нъ М-ръ на Финанситѣ е съгласенъ. Суммата 17.000.000 л., която е представена въ законопроекта пунктъ *а* се намали на 10.000.000 лева и то по слѣдующитѣ съображения. Помните г-да представители, че съ закона за направата на желѣзницата Царибродъ-София-Вакарелъ, бѣше опредѣлено суммата 17.000.000 лева да се исплати по слѣдующия начинъ: 10.000.000 лева да се зематъ отъ резервния фондъ, а за другитѣ 7 мил. лева да се направи заемъ. Понеже тия 10 милиона лева се употрѣбиха за исплащание на реквизицията, то коммисията, съ съгласието на г-на М-ра, се съгласи: 10 мил. лева да се исплатятъ съ съкровищни бонове, а останалитѣ 7 мил. лева да се допълнятъ съ сключването на заемъ.

Предсѣд.: Който неприема чл. 1-й както се прочете отъ г-на Докладчика съ измѣненията на коммисията, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл. Никифоровъ: Въ чл. 2-й, коммисията е измѣнила срока «отъ година» на «двѣ години» и члена остава да гласи така (Чете):

«Чл. 2. Боноветѣ ще се издаватъ споредъ нуждитѣ на правителството съ срокъ не по-дългъ отъ двѣ години и по номинална цѣна (al-pari).»

Коммисията имаше предъ видъ при измѣнението на тоя членъ това, да бжде срокътъ по-дългъ за да има врѣме правителството да приготви окончателния заемъ, тъй щото, когато наближи врѣмето за исплащанието на боноветѣ, правителството да нѣма никакво притеснение за пари.

М-ръ Каравеловъ: Тамъ е казано «до двѣ години», но може въ 3 или 6 мѣсеци да се свърши работата.

Предсѣд.: Който не приема чл. 2-й тъй, както е измѣненъ отъ коммисията, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл. Никифоровъ: (Чете)

«Чл. 3. На финансовия министръ се предоставя да опредѣли формата на боноветѣ, лихвата и другитѣ условия по издаването и исплащанието имъ, като употрѣби всичкитѣ си старания за запазване интереситѣ на съкровището. Това опредѣление, слѣдъ като се одобри отъ Министерския Съвѣтъ, се утвърждава съ Указъ отъ Негово Височество».

Коммисията приема тоя членъ безъ измѣнение. (Приема се).

(Чете):

«Чл. 4. Суммитѣ за припадающитѣ се лихви на боноветѣ и всички разноски по издаването имъ ще се исплащатъ отъ държавното съкровище и впишатъ въ бюджета за 1886 год. или 1887 год., споредъ, ако тѣ сж направени въ първата или втората година».

Коммисията приема тоя членъ безъ измѣнение. (Приема се).

(Чете):

«Чл. 5. Министра на Финанситѣ се задължава да дава отчетъ на Нар. Събрание за всички операции относително издаването и исплащанието на боноветѣ».

Приетъ безъ измѣнение. (Приема се).

(Чете):

«Чл. 6. Членове 7, 8, 9 и 10 отъ закона за направата на желѣзнопжтната линия Царибродъ-София-Вакарелъ се отмѣняватъ съ издаването настоящия законъ».

Сжщо приетъ отъ коммисията безъ измѣнение. (Приема се).

Предсѣд.: Кога желае Нар. Събрание да стане третото четение на тоя законъ? (Гласове: Слѣдъ обѣдъ).

М-ръ Каравеловъ: Г-да! Имамъ направени нѣколко запитвания, на които бихъ желалъ да отговоря. Понеже сж дадени писменно, азъ могж да отговоря сега, безъ да се повтарятъ.

Първо, има едно доста важно запитване отъ г-на В. Нейчовъ, което говори, че споредъ буквата и духа на актоветѣ съдържащи се въ Зеленатa Книга по предмѣта на съединението, В.

Порта била близо да налѣгне за преглѣжданието на Орг. Уставъ на страната, носяща още юридически името «И. Румелия» и неговото непосрѣдственно приложение въ тая страна.

Имамъ честь да отговоря на това, че никога българското правителство нѣма да се съгласи да приеме раздѣление на администрацията. Както се управлява сега Южна България, така ще остане и за напредъ. Нищо нѣма да стане. Ако ни притиснѫтъ да направимъ дѣление на администрацията, ние ще ви свикаме и ще разглѣдаме тоя въпросъ. Има и парични работи съ Турция, които ще се разглѣдатъ. Има въпроси: за митницитѣ, за телеграфитѣ и пощитѣ, за гербовия сборъ и за данъка. Тия сѫ четире въпроса, които ще третираме съ Портата, но ще ги научите, въ идущата обикновенна сессия. Никакво дѣление на администрация, нѣма да стане. Както сме съединени, тъй ще си останемъ. Ако ли угрозява България нѣкое външно давление, ние ще свикаме Нар. Събрание и ще поговоримъ. Така щото, гарантирани сте, че дѣление на Южна и Сѣверна България нѣма да се допусне. (Ржкоплѣскания).

В. Нейчовъ: Азъ наистина въ едно отношение съмъ благодаренъ отъ отговора на г-на М-ра, макаръ че нержкоплѣскахъ съ ржцѣ, но съ сърдце ржкоплѣскахъ въ това отношение, че администрацията нѣмала да бѫде раздѣлена, по нашето желание и по нашето дѣйствувание. Моето запитване е друго, то се състои въ това: да ли не ще има външно давление. Г-нъ М-ръ неблаговоли да утвърди, че не ще има външно давление. Ако г-нъ Министрътъ мисли, че ще има, то защо не иска още сега нашето мнѣние, като сме тука.

М-ръ Каравеловъ: Азъ положително не мисля да има външно давление. Ако трѣбваше да има, до сега щѣше да има; но азъ могѫ да кажѫ, че отъ никое чуждо правителство не сме посрѣщнали никакъвъ натискъ. Значи, че до сега като не сме имали, вѣрвамъ, че нѣма да имаме и за напредъ. Ако би да се случи такова нѣщо, ние ще свикаме народното представителство да се съвѣтваме съ него. Но за въпроса по дѣлението на администрацията, нѣма да допустнемъ нито йота.

Трѣбва да кажѫ и това, че до една стьпень сме признали, че имаме извѣстни задължения, но тѣхъ ще ги третираме и уредимъ. Тѣ сѫ повече финансови въпроси. Но въпросъ за дѣление на администрацията не може да бѫде. На есень пакъ ще дойдите и ще законодателствувате, заедно съ насъ. Ако има опасность, ще ви свикаме по-напредъ и ще говоримъ тогава.

В. Нейчовъ: Благодаря на г-на М-ра и му обѣщавамъ всичката поддържка на моитѣ избиратели, да не позволи раздѣление на администрацията. Като сме се съединили административно, мисля, че това съединение и юридически ще сдобиемъ. (Гласове: Да живѣешъ!)

М-ръ Каравеловъ: Има друго едно запитване отъ г-на Мавровъ по поводъ на митническия кордонъ между Кѫрджалийската и Хасковска околии. По спогодбата между Княжеството и Турция знаете, че Кѫрджалийската околия остава като територия на Южна България, но ще се управлява непосредствено отъ Турция. Почит. депутатъ отъ Хасково, г-нъ Мавровъ пита: защо сме туряли мито на стокитѣ, които идатъ отъ Кѫрджали? Отговарямъ му, че като въпроса за митницитѣ не е свършенъ, а пакъ отъ друга страна Турция захванѫ да зима отъ нашитѣ стоки мито, то и ние почнѫхме да зимаме отъ тѣхнитѣ стоки. Нѣколко заинтересувани търговци въ Цариградъ сѫ подигнѫли въпросъ предъ Турция да се уреди въпроса за митото между нея и България, щото нашитѣ и тѣхнитѣ стоки да не плащатъ два пѫти мито, а единъ пѫть и да минуватъ границитѣ. Но тоя въпросъ още не е уреденъ и до когато не стане това, нѣма да позволимъ нито на Кѫрджалийската околия, нито на никого да вкарва въ Южна България стока безъ да плаща мито.

Ив. Мавровъ: Г-да представители! Азъ като подигнѫхъ въпроса за митницата между Кѫрджали и Хасково, подигнѫхъ го не съ цѣль да укоря правителстото, а просто да се ползувамъ по онния пасажи на г-на М-ра, който каза, че тая околия е въ наша територия, само администрацията е на Турция. Разумѣва се, веднѫжь обясненъ тъй въпроса, че между една и сѫща територия макаръ да има свързка, може да сѫществува и митнички кордонъ, но мисля че твърдѣ е възможно, щото интереситѣ на нашата страна да страдатъ. Отъ тая точка зрѣние, дохождамъ да кажѫ, че не трѣбва да пренебрегнемъ това. Да туряме митница между Кѫрджали и нашето отечество не трѣбва, защото онова, което се внася отъ насъ въ сная околия е 100 пѫти повече отъ колкото тая околия ще принося намъ. Слѣдователно, износътъ на собственнитѣ ни произведения туряме въ по-голѣми мѫчнотии съ тая митница, отъ колкото турскитѣ произведения. Отъ тамъ могѫтъ да внасятъ само круши, сливи и дрѣнки. Ако има тютюнъ той се продава на мѣстото. Нашитѣ търговци ходятъ тамъ да го купуватъ. А понеже нѣматъ близскитѣ тамо мѣста стоки за облѣкло, принудени сѫ да взематъ платове отъ нашитѣ мѣста; а сега отиватъ другадѣ; даже отиватъ въ Едрене, Мустафа-Паша, и забикалятъ единъ голѣмъ пѫть, само да се избавятъ отъ тукашното мито. Тъй щото, това е въ нашъ ущърбъ, и трѣбва да го признаемъ поне въ отношение на търговията въ Хасково. Послѣ, това е въ голѣмъ ущърбъ и за хазната, понеже тамъ се подържатъ митарстенни чиновници. Азъ не зная какъ стои прихода, но на̀ да ли стига за покривание чиновническитѣ плати. Азъ мисля, че ще получѫ обѣщание отъ г-на М-ра да се вдигне тоя митнически кордонъ при Хасково.

М-ръ Каравеловъ: Митническия кордонъ, г-да, неможе да се вдигне отъ тамъ. Едно нѣщо би станѫло наистина и въ наша полза ще бѫде, ако могѫ да го извършѫ, а то е, да се съгласимъ съ турското правителство да не се взема мито на мѣстнитѣ произведенія и отъ двѣтѣ страни, но то ще зависи отъ взаимното ни съгласие. Ако това ни се откаже, неможемъ нищо да направимъ. Даже да се вдигне митото, митническия кордонъ пакъ ще остане, защото тютюнитѣ сольта и други нѣкои артикули не се освобождаватъ никога. Азъ съмъ влѣзлъ въ споразумѣние за взаимни отстѫпки, но до сега нѣма нищо рѣшено. Ако за напредъ стане нѣщо, ще внесѫ въ една сессия законопроектъ. Но щомъ не се съгласи Турция, щомъ и тя туря кордонъ, естественно и ние ще туримъ. Колкото за европейскитѣ стоки, разбира се въ всѣки случай трѣбва да сѫществува митнически кордонъ.

Ив. Мавровъ: Колкото за европейски стоки признавамъ че трѣбва да сѫществува, но да махнемъ кордона отъ това мѣсто, даже и за тѣхъ, бѫдете увѣрени, г-да, че не ще може да се прокара отъ тамъ нито грамъ европейска стока, защото си нѣма смѣтка. Да плаща търговеца двойно за превозъ, не ще. Тъй щото, всички обстоятелства говорятъ въ полза на това, че въ интереситѣ на нашата страна е да махнемъ тоя кордонъ.

Видо Моневъ: Г-да! Глѣдамъ колко е искренна нашата почит. опозиция отъ Южна България. Тя проглуши свѣта, че станѫло голѣмо престѫпление отъ страна на нашето правителство, че се съгласило да отстѫпи на Турция най богатата, най производителната страна Кѫрджали, пакъ сега сама си противорѣчи, като излиза чрѣзъ свой членъ да утвърждава, че тая Кѫрджалийска околия друго нищо не произвождала освѣнь круши, сливи и дрѣнки. (Смѣхъ). Съжалявамъ тия г-да които тѫй грубо си противорѣчатъ. Върху това се освѣтлихме, г-да, отъ южно-българската опозиция, та на основание чл. 14-й предлагамъ да се прекратятъ дебатитѣ.

Предсѣд.: Задоволно ли е Събранието отъ обясненията на г-на М-ра? (Задоволно е).

М-ръ Каравеловъ: Има едно запитване отъ г. Минка Миневъ: защо е обявено военно положение въ Нова Загора .... (Гласове: Стара-Загора). Тамъ не е обявявано военно положение. Когато дойде извѣстието не се разбра извѣднѫжъ въ Стара-Загора или въ Нова-Загора се биятъ. Мисляхме за Стара-Загора. Послѣ се научихме положително. Обявихме военно положение въ града, защото нѣма да оставимъ да се трепятъ хората.

Минко Миневъ: Въ Стара-Загора се обяви военно положение на 11 Май. За доказателство ще прочетѫ телеграммата на министритѣ на Вѫтр. Дѣла и Войната. «Извѣстява се на всички, че Старо-Загорский окрѫгъ се обявява въ военно положение.» Освѣнъ това въ града на 11 Май, градский глашатай по цѣлия градъ викаше за това обявяване. Питамъ: защо е станѫло това распорѣждание?

М-ръ Каравеловъ: Положително ще кажѫ, че ако е станѫло това, то се е продължавало само половина часъ; че телеграммата бѣше погрѣшно предадена въ Стара-Загора, на мѣсто въ Нова-Загора. Азъ бѣхъ въ Варна и чухъ, че е станѫло смущение, телеграммата извѣстяваше най напредъ за Стара-Загора, и всички мисляхме за тамъ. Послѣ разбрахме истината.

Минко Миневъ: На запитването ми пакъ не се отговори направо. Погрѣшка станало или не, но военно положение имаше... (М-ръ Каравеловъ: Два часа е траяло.....).

Имамъ честь да заявя, че слѣдъ 15 ч. се вдигна т. е. на 12 Май като се облѣпи обявлението. (Гласове: Четете го). Ще чета телеграммата. Тя е отъ 12 Май и гласи тѫй: «съгласно телеграммата на М-вото на Вѫтр. Дѣла, извѣстявамъ на всички, че военното положение въ Старо-Загорски окрѫгъ се вдига.» Ако въ Нова-Загора е имало смущение, въ Стара-Загора не е имало нужда за военно положение. Съжалявамъ за такава погрѣшка, ако дѣйствително е такава. Азъ неискамъ да указвамъ какви работи станѫха въ това врѣме, а само констатирамъ факта.

М-ръ Каравеловъ: Азъ мисля, че не е толкова страшна думата «военно положение». Азъ бихъ желалъ да питамъ: кой е пострадалъ? Казвамъ положително, че станѫ погрѣшка: първото извѣстие бѣше, че Сербезовъ билъ убитъ въ Стара-Загора, дадохме телеграмма отъ Варна да се обяви военно положение, защото се убиватъ офицери и солдати. Отъ послѣ разбрахме, че туй било въ Нова-Загора. И никой не е пострадалъ. Вашитѣ избори станѫха на 11 Май и има ли да се оплачете, че ви е помѣшано?

Минко Миневъ: Обясненията които даде г-нъ М-ръ, всѣкиго увѣряватъ, че е станѫло погрѣшка. Азъ съжалявамъ за това и моля г-да представителитѣ да искажатъ съжаление.

Предсѣд.: Доволенъ ли е г-нъ запитвача отъ дадения отговоръ?

(Миневъ: Доволенъ съмъ).

М-ръ Каравеловъ: Има да отговоря още на едно запитване отъ г. Тихчева по каменитѣ и пѣсъкътъ искарвани отъ Силистренско. Азъ благодаря за това запитване. Ще назначѫ коммисия да изучи въпроса и ще отговоря въ бѫдѫщата сессия. То се касае до интереситѣ на страната и нѣма да го оставя тъй?

Друго още едно запитване има, което се касае отчасти до мень, а отъ части до други М-ръ, именно, че нѣкои изборни чиновници депутати получватъ и депутатска плата. За онова, което се отнася до мень, ще кажѫ, че азъ недопущамъ да получаватъ двѣ плати. Членоветѣ отъ постояннитѣ коммисии, ако сѫ депутати получаватъ тукъ платата си. Като членове, въ постояннитѣ коммисии, ако неработятъ, неполучаватъ по дѣйствующитѣ бюджети за коммисиитѣ. Колкото за инспекторитѣ, не ми е извѣстно, нито е моя работа за да се бъркамъ. Сѫщото ще кажѫ и за членоветѣ въ градскитѣ съвѣти, и кметоветѣ. Тѣ иматъ особни бюджети. Ако имъ се плаща, когато сѫ въ отпускъ, ще отговарятъ кметоветѣ.

Ат. Каракашевъ: Съ запитването си искахъ само да се увѣря, да ли е тъй работата и ако е нуждно да се разяска. За членоветѣ въ градскитѣ съвѣти може да се наложи да имъ не плащатъ, ако ние го опредѣлимъ. Относително инспекторитѣ искамъ отговоръ отъ г-на М-ра на Просвѣщението.

М-ръ Каролевъ: Едвамъ въ тая сессия узнахъ, че нѣкои инспектори получавали плата и като депутати. За това внесохъ въ Министерский Съвѣтъ въпроса да рѣши той: коя плата да взематъ; защото споредъ мень не е възможно двѣ да получаватъ. По работитѣ обаче въ Нар. Събрание Мин. Съвѣтъ не е могълъ да се събере и не е рѣшенъ още тоя въпросъ.

Ат. Каракашевъ: Слѣдъ даденитѣ обяснения нѣма какво да кажѫ.

М-ръ Каравеловъ: Имаше едно запитване и за «Червений Кръстъ». За това дружесто и азъ слушамъ не особно хубави работи. Паритѣ на «Червений Кръстъ» сѫ подарени за ранени солдати и никой неможе да ги злоупотрѣблява. Всички които служатъ тамъ, трѣбва да служатъ даромъ, още повече, че той се счита клонъ отъ международното дружество на «Червений Кръстъ» въ Женева, на което трѣбва да се даде и смѣтка; слѣдователно, никакъвъ контролъ другъ е не възможенъ. Азъ дѣйствително писахъ на предсѣдателя, да ми яви за положението на «Червений Кръстъ«, но той и до сега не ми е отговорилъ. Наистина, хората пожертвуватъ пари на «Червений Кръстъ» за раненитѣ солдати, а не да се плаща на чиновници. Азъ на всѣки начинъ положително казвамъ, че ще изискамъ смѣтка.

Янко Ангеловъ: Бихъ молилъ г. М-ра, щото освѣнь смѣтка да изисква отъ предсѣдателя на «Червений Кръстъ» за напредъ да не държи и никакви чиновници и складове; защото тѣ сѫ нужни само въ врѣме на война. Това е казано въ всичкитѣ устави на разнитѣ клонове отъ дружеството «Червений Кръстъ». Въ мирно врѣме, тѣ неработятъ друго, а само събиратъ пари за въ случай на война.

М-ръ Каравеловъ: Азъ казахъ, че ще се погрижа да се уреди това дружество, за да се знае за напредъ, че то ще поддържа тия, които се пращатъ на бойното поле, а не да дава заплати на тия, които стоятъ тукъ.

Кр. Мирски: Остава сега да се попита интерпелатора, дали е задоволенъ или не отъ отговора на г-на М-ра, на това истина важно запитване. По настоящето запитване за смѣткитѣ на Българското Дружество отъ Червеният Кръстъ, не може освѣнь да се говори съ съжаление. Защото, имало е единъ редъ чиновници, които и днесь още получаватъ по 20 лева дневна плата, а и сега служатъ, едни като завѣдующи складове, други като секретари, трети като нѣкакви писари, и незная какви още други служащи, като че ли наший «Черв. Кръстъ» отговаря на Венгерский или Френский. Съ съжаление, казвамъ, трѣбва да се говори по тоя въпросъ, защото виждаме, че и до сега служащитѣ не сж могли да свършатъ всичката си работа, когато напротивъ, ми се струва, че само единъ человѣкъ можаше да я свърши, ако тукъ не е имало зла воля просто за пари, да получаватъ по 400—500 лева на мѣсецъ. Но тъй като тоя «Червенъ Кръстъ» има своя уставъ и г-нъ М-ра обѣща, че ще направи всичко за да се тури редъ и ще се назначи коммисия, която да испита и прегледа смѣткитѣ, намъ не остава друго, освѣнь да бждемъ задоволни.

Предсѣд.: Задоволено ли е Нар. Събрание отъ отговора на г-на М-ра? (Гласове: Задоволни сме). Който не е задоволенъ да си вдигне ржката. (Само двоица вдигатъ).

Св. Радевъ: Азъ видѣхъ въ дневния редъ да стои, че г-нъ М-рътъ ще да отговори на направенитѣ ни запитвания. Нѣка отговори и на моето запитване, и тогава азъ ще кажж своето, което има да кажж.

М-ръ Каравеловъ: Да, имаше запитване отъ Св. Радева: събрани ли сж свѣдения за погиналия добитъкъ на онія хора, отъ които е взиманъ реквизиционно и исплатенъ ли е. Туй ми се чини питаше. Ако сте чели правилника за това, видели сте, че тамъ е казано, че ще се исплаща; и на всѣкждѣ, гдѣто има коммисии съставени за събиранието на тия свѣдения, тѣ ще разглѣдатъ и испитатъ всичко това, а сжщо и за исплащанието на кириитѣ; но то е много мжчно нѣщо, особенно да се съберѫтъ достовѣрни свѣдения. Въ всѣки обаче случай, въ идущата сессия ще се представи вѣроятно и подложи на разглѣждание нѣщо подробно по тая работа, щото да се тури вече извѣстенъ редъ.

Колкото за погиналия добитъкъ, М-вото нравственно е длъжно да помогне, и азъ обѣщавамъ, че на всички ще се плати; но за да се плати за всичкия погиналъ добитъкъ, разбира се, ще се разглѣдатъ добититѣ свѣдения, ще се испита добрѣ, споредъ наредбата въ особенний за това Правилникъ, отъ който може да се види какъ трѣбва да стане. Колкото за кредитъ, имаме, за да се платятъ тия добитъци, а сжщо и кириитѣ, но то ще стане само тогава, когато се съберѫтъ всичкитѣ свѣдения. Едно само, трѣбва да знаемъ, че трѣбва да се варди за да не ставатъ злоупотрѣбления, и за това строго трѣбва да се издирва, защото само на хора, които дѣйствително иматъ право да имъ се плати, на тѣхъ ще се плати, а не и на други.

Св. Радевъ: Да говоря на дълго и широко по тоя въпросъ е излишно. Всѣки знае, че много хора пострадаха и загубиха отъ войната; едни въ бойно поле, други отъ друга страна съ своитѣ кола по пѫтищата, като вървѣха и измръзнаха; на мнозина пакъ колата останжха, а на нѣкои добитъцитѣ по пѫтищата измрѣха. Тъй щото, както каза и г-нъ М-рътъ, нравственно е задължена държавата да се исплатятъ добитъцитѣ на тия хора, да се помогне на тия семейства пострадали отъ войната. Както сме направили да се помогне на болнитѣ и раненитѣ и на тѣхнитѣ сираци сжщо, казвамъ, трѣбва да направимъ да се помогне и на тия хора, именно, защото и тѣ сжщо така презъ врѣмето на войната по пѫтищата пострадаха.

За това, отъ обѣщанието на г-на М-ра задоволенъ съмъ, и ние всички вѣрвамъ на драго сърдце ще отпуснемъ сумма за да се даде заслужената помощь на такивато хора и на дѣцата имъ, (М-ръ Каравеловъ: Сумма отпустната има.) и да се направи да имъ се помага отъ земледѣлческитѣ касси, само да имъ се даде улѣснение и сърдце, щото да идѫтъ и за напредъ да се жертвуватъ за отечеството и дьржавата.

М-ръ Каравеловъ: Помните, вѣрвамъ, че лани се отпуснаха за тая цѣль 15 милиона лева и сега 10 милиона; така щото, положително могж да кажж, че срѣдства има за посрѣщанието на тия нужди. Колкото за кредитъ, имаме го; но въпросътъ е, че трѣбва да се констатира работата по-скоро; а колкото за начина на исплащанието, то вече ще става на основание Правилника за исплащание реквизициитѣ; това вече го има направено, и щомъ се констатира, трѣбва да се даде исканата сумма. Правила за новия кредитъ ми се чини не трѣбватъ, нѣма нужда.

Св. Радевъ: Твърдѣ много съмъ задоволенъ отъ отговора на г-на М-ра.

Кр. Мирски: Имамъ въ кратцѣ да направя едно предложение, което Нар. Събрание може да рѣши безъ да се туря на дневний редъ.

Вие всички знаете, г-да представители, голѣмата истина, че не е достоенъ за политически животъ оня народъ, който не почита и не увжава своитѣ благодѣтели, най-вече — излѣзлитѣ изъ срѣдата му. Всички които правятъ това, правятъ го за добро, отъ патриотическо побуждение. Всички вѣрвамъ признавате, че трѣбва и ние да знаемъ името на своя благодѣтель, който освѣнь гдѣто и другъ пѫть е благодѣтелствувалъ нашия български народъ, но и сега въ врѣмето на войната, е направилъ такива жертви, каквито никой другъ българинъ не е направилъ. Тоя нашь сънародникъ е г-нъ Стефанъ Беронъ. И азъ моля съ еднодушие и общо съгласие да опълномощимъ нашия предсѣдатель да му благодари отъ страна на Събранието и отъ цѣлия Български народъ за чрезмѣрната помощь, която е направилъ въ врѣме на войната на цѣлъ български народъ, като е глѣдалъ и поддьржалъ въ Ломъ цѣла болница съ всичкия потрѣбенъ материалъ и персоналъ, а подиръ, свьрхъ това, подари още и голѣмо количество волове и други добитъци за болнитѣ и пострадалитѣ въ войскитѣ. (Силни ржкоплѣскания. Гласове: Да живѣе! Браво!)

Влаховъ: Г-да представители! Тая война, която е запечатана въ памятьта на всѣки единъ отъ насъ, която има за слѣдствие това, щото всѣки единъ отъ насъ да си вспомнюва, тя е и оставила една страница въ историята, отъ която нашето пораждающе се поколение ще си спомня и ще се въсхищава. Азъ не искамъ да описвамъ хубавата картина на тая война, че всички я знаете, но само къмъ едно нѣщо искамъ да обърна вниманието ви, за допълнение предложението на г-на Мирский. Не само нашия сънародникъ, многоуважаемия пожьртвователь, г-нъ Стефанъ Беронъ бѣше, който дойде на помощь въ онія критически за Български народъ минути, но имаше и други хора, които, като видѣха Български народъ, тъй несправедливо нападнжтъ и погазенъ, тѣхното человѣколюбие и справедливо чувство ги накара

отъ далечни страни да дойдѫтъ на помощь на насъ българитѣ, та едни съ пари, други съ личенъ трудъ, и пр. дойдоха и поднесоха своята лепта на человѣколюбие. Прочее, като представители на български народъ, задължени сме, отъ името на тоя народъ, и азъ предлагамъ да се благодари отъ името на Нар. Събрание не само на едни, но на всички добродѣтели. Моля прочее Събранието да се съгласи да опълномощимъ бюрото на Нар. Събрание, да искаже благодарностьта ни къмъ всикчи лица, които дойдоха и помогнѫха на наший народъ; да имъ искаже нашата публична благодарность, като испита и узнае, кои именно лица сѫ биле дошле къмъ насъ и ни помогнѫха, и на тѣхъ да се искаже благодарность.

М-ръ Каравеловъ: Съ удоволствие бихъ поддържалъ, щото Нар. Събрание да опълномощи предсѣдателя на Събранието, който да може да отправи благодарителни телеграмми и къмъ всички ония лица, които дойдоха съ своитѣ помощи въ врѣме на войната. (Гласове: Прието).

Предсѣд.: Мисля нѣма нужда да се вотира. (Гласове: Нѣма нужда, всички сме безъ изключение съгласни. Общо одобрение).

М-ръ Ил. Цановъ: Има запитване отъ г-на Митова, на което желая да отговоря. Той мя питаше за нѣколко нѣща и ще му отговарямъ едно по едно.

Г-нъ Митовъ първо пита: «по кои причини Пловдивский Митрополитъ Гервасий е отстраненъ преди нѣколко деня съвсѣмъ неочаквано отъ епархията си, и станѫло ли е това съ знаянието и съгласието на М-вото». Азъ могѫ да увѣря г-на Митова, а заедно съ него и всичкото представителство — колкото се относя до тая точка на запитването — че управляющий Пловдивската Митрополия г-нъ Гервасий, не е отстраненъ, а само е командированъ въ Харманли, за да нареди черковнитѣ работи въ три погранични околии, които преди съединението зависяха черковно отъ Одринската Митрополия, а подиръ съединението понеже не могѫтъ да иматъ свързка съ рѣчената Митрополия, останѫли сѫ безъ владика. Гервасий е испроводенъ, да приложи и тамъ Екзархийский Уставъ. Това е, което правителството знае официално по тая работа. Той не е вдигнѫтъ отъ Пловдивъ и не е отстраненъ. За доказателство на това служи фактътъ, че слѣдва да се плаща на Преосвѣщеннаго Гервасия, като управляющъ Пловдивската Митрополия. Това по първата точка отъ запитването на г-на Митова.

По втория въпросъ: да ли новодошлий Митрополитъ е назначенъ за такъвъ съ знанието и съгласието на правителството, има да кажѫ слѣдующето. Ние знаемъ, че нѣма никакъвъ другъ Митрополитъ назначенъ, а само единъ Архимандритъ е назначенъ отъ Св. Екзархия, за да управлява приврѣменно дѣлата на Пловдивската Митрополия до като се завърне Преосвѣщенний Гервасий.

На третата точка отъ запитването: «да ли правителството ни се е съгласило да се открие нова епархия въ Стара-Загора, гдѣто за тая цѣль е испратенъ калугеръть Максимъ Пѣловъ», отговарямъ, че правителството не се е съгласявало за откриването на нова Митрополия въ Стара-Загора, нито пакъ ще се съгласи. Това е вече съобщено и на Н. Б. Екзарха. Но ако той дойде да настоява за откриването на тая нова епархия, то правителството нѣма да се съгласи и разрѣши, до като въпросътъ не се рѣши тукъ отъ Нар. Събрание, ако би Екзарха да настоява.

Дим. Митовъ: Г-да представители! Г-нъ М-ръть на Външнитѣ Дѣла и на Исповѣданията ни каза, че Пловдивский Гервасий не билъ отстраненъ въ Харманлий а билъ прикомандированъ отъ Екзархията, да отиде тамъ и нареди черковнитѣ работи въ нѣкои села, които подиръ съединението се откѫсватъ отъ Одринската Епархия. Това не е вѣрно. Азъ по-напредъ четохъ въ нѣкои отъ вѣстницитѣ, гдѣто почитаемата Екзархия бѣ прибързала да опровергае това, което тя е мислила съ отстранението на Гервасия. Това сѫщото нѣщо отговаря и г-нъ М-ръть на Вън. Дѣла. И той говори въ такъвъ смисль. Азъ г-да представители ще кажѫ, по кой начинъ е отстраненъ Пловдивский Митрополитъ и ще видите, че никакъ не е била тая цѣлта на Екзархията: за въвеждание Уставътъ въ нѣкои села изъ Харманлийската околия, но съвсѣмъ по други причини. Това е станѫло по политически и партизански причини. Азъ минѫхъ презъ Пловдивъ и отъ вѣрно мѣсто се научихъ, че Епископъ Гервасий е отстраненъ отъ Пловдивъ съ три телеграмми една подиръ друга съ съдържание: «непремѣнно да се отправите за Харманли». Той е искалъ свѣдения, защо, «неразсуждатъ» му е отговорено и той е отишълъ на желѣзницата безъ да е моглъ да си земе нужнитѣ вещи.

Азъ питамъ правителството: да ли е било толкозъ нуждно да отиде Гервасий въ Харманли и да ли е било нуждно, щото непременно да иде человѣкъ тамъ, за да прилага Екз. Уставъ? Азъ мисля, че е нѣмало такава нужда. Тоя начинъ отстранение съвсѣмъ опровергава свѣденията, които дава Екзархията. Но въ тоя случай, по тая постѫпка на Екзархията, като говоря противъ това, което ни каза г-нъ М-ръ на Исповѣданията, не искамъ да обвинявамъ почитаемото правителство; наопаки искамъ да кажѫ, че въ тоя случай, Екзархията върши произволи, върши пристрастия. Това никой нѣма да откаже.

Колкото за втория пунктъ на моето запитване, нѣма що да говоря. Относително третий пунктъ, азъ съмъ напълно задоволенъ отъ отговора и моето мнѣние е, да се помоли правителството, да не открива Екзархията епархия въ Стара-Загора, защото нѣма нужда да се харчатъ левове за калугерски интереси.

М-ръ Каравеловъ: Азъ щѣхъ да кажѫ нѣколко думи въ допълнение думитѣ на г-на Митова и ако искате поддържете мя. Азъ мисля, че г-нъ Митовъ, трѣбваше по-добрѣ да каже какво желае да се помогне. Той можеше да предложи: да напише правителството на Екзарха, да не премѣства ни единъ владика безъ негово знаяние и съгласие. Това Екзарха го е направилъ, т. е. испроводилъ е единъ владика отъ единъ градъ въ другъ, безъ да знаемъ ние. Азъ незная втория пунктъ отъ запитването на г-на Митова, но дѣйствителни мѣрки ще се вематъ, за да не смѣе Екзарха като римский папа да испраща владицитѣ кѫдѣто ще. (Гласове: Исчерпано е!)

Св. Тилевъ: Искамъ думата, за да обясня една истина, която за жалость г-нъ Митовъ не е знаялъ. (Гласове: Исчерпанъ е въпросътъ!) Азъ моля почитаемото Нар. Събрание да ми позволи да кажѫ нѣколко думи. (Шумъ).

Предсѣд.: Желае ли Нар. Събрание да се говори още по тоя въпросъ? (Желае).

Св. Тилевъ: Въпросътъ не е обясненъ г-не Предсѣдателю. Азъ желая да кажѫ нѣколко думи за обяснение.

Предсѣд.: Думата има г-нъ Китанчовъ.

Китанчовъ: Г-да представители! Запитването на г-на Митова е отъ много голѣма важность. Не за туй, защото е дигнѫтъ Гервасий отъ Пловдивъ и проводенъ въ Харманли; не за туй

защото Архимандритъ Василъ е преведенъ отъ Руссенската въ Пловдивската митрополия; а за принципа, да могѫтъ да се ограничѫтъ произволитѣ, които много пѫти е вършила нашата екзархия; защото ако й позволимъ единъ пѫть, тя по-нататъкъ още повече ще върши. Азъ съмъ твърдѣ задоволенъ отъ думитѣ на г-на М-ра Президента, че нашето правителство трѣбва да земе мѣрки, щото Св. Екзархия да се распорежда по-справедливо и по-добрѣ, както съ низшето, така и съ висшето духовенство.

По въпроса който подигна г-нъ Митовъ за Преосвященнаго Гервасия, ако говоримъ какъ е въ сѫщность работата, ще излѣзе друго, но ако земемъ официалнитѣ данни, не можемъ да говоримъ иначе, освѣнъ както каза г-нъ М-рътъ на Исповѣданията. Понеже въ Нар. Събрание, когато се говори за нѣкои въпроси на основание официални документи, на основание на официални данни а не по слухове и частни свѣдения, то въ такъвъ случай не остава друго, освѣнъ както каза г-нъ Митовъ и нѣкои други, да се задоволимъ отъ отговора.

Но че работата не е тъй, както ни се представя по официалнитѣ документи, това всѣки може да види, а особенно можемъ да го видимъ отъ обстоятелството, че Отецъ Архимандритъ Василъ, възпитанникъ на Н. В. Преосвященство Доростоло-Червенский Григория е премѣстенъ отъ Русчюкъ въ Пловдивъ предъ изборитѣ за титуляренъ митрополитъ за Пловдивската Епархия. Види се, че той отива, за да агитира. Тъй щото, гюрултията съ Гервасия не е за друго, а само и само защото нѣкои заинтересувани, искатъ да представятъ свои кандидати за Пловдивската Митрополия. Всичката гюрултия е тая. Зарадъ туй, дѣдо Гервасий като по-простъ и по отритнатъ, испратили го сѫ въ Харманли, за да се ненамѣри, когато Отецъ Василъ ще агитира.

Зарадъ туй, вдигнатъ ли е билъ дѣдо Гервасий на сила или не, не могѫ да кажѫ, защото официално слѣдъ една недѣля Екзархията писала на Гервасия така: дѣто тя вдигамъ отъ Пловдивъ, то не е за да избержатъ Василя, ами за да отидешъ и наредишъ Харманлискитѣ села, които въ черковно отношение минуватъ оттамъ границата.

Подиръ това и азъ ще помоля г-на М-ра на Исповѣданията, щото отъ Харманлискитѣ села, да се не образува нова епархия, защото нашето висше доховенство има ревность за отваряние нови епархии тукъ, а нѣма ревность за Македония; сдѣдователно, трѣбва да го научимъ да отмахне тая си грижа и тая си ревность за създаване нови епархии въ освободенитѣ мѣста. Ако е работата съ съгласието на Екзарха да се преорганизиратъ нѣкои епархии, като имъ се промѣнятъ границитѣ, защото има нужда за такова разграничение и за доказателство може да ни послужи, че Стара-Загора е по-добрѣ да се управлява отъ Пловдивъ а не отъ Търново, то тоя въпросъ трѣбва да подигнѫтъ самитѣ епархиоти, да се обсѫди отъ висшето духовенство и отъ Екзархията, че тогава да се земе нѣкакво рѣшение. Сѫщото е и за Харманлиската околия.

Хр. Грънчаровъ: Тъй или инъкъ, Пловдивский Гервасий е проводенъ официално въ Харманли, за да исплаща грѣхове, да управи нѣкои дѣла и да се намѣри мѣсто на единъ калугеръ отъ Русчюкъ. Правителството взе актъ отъ нашитѣ думи и то може да земе мѣрки, щото за напредъ да се не правятъ такива произволи; защото нашитѣ владици и попове не сѫ конье, да ги развожда Екзархията нагорѣ надолу. Не може тя да ги раскарва по кефа си и да прави съ тѣхъ каквото ще. Азъ мисля, че народното представителство ще искаже голѣмо съжаление за тия произволни постѫпки отъ страна на Екзархията и ще искаже желание, щото правителството да земе нѣкакви мѣрки.

В. Нейчовъ: Ако зехъ думата г-да по калугерски работи, то е за едно обяснение. Азъ притѣзавамъ да зная, че една отъ причинитѣ за отстранението на Управляющия Пловдивската Епархия г-на Гервасия е тая, че той е много познатъ на населението, има много приятели — и азъ съмъ единъ отъ неговитѣ приятели. Но г-да, когато Пловдивската Епархия стои толкова врѣме безъ легаленъ владика, това не може да не повредѝ интереситѣ на паството. Имаше нужда, щото тая епархия да се снабди съ пастиръ редовенъ и понеже споредъ Екзархията минутата е настанала за това, заради това, непремѣнно ще бѫдѫтъ представени на пр. двѣ или три лица за кандидати; но за да станѫтъ и други лица и други священнослужители познати на населението, за да могѫтъ и други лица да привлекѫтъ вниманието му, та да бѫде назначенъ бѫдѫщий митрополитъ съ нѣкаква симпатия, съ тая цѣль Екзархията е отстранила Гервасия и е пратила на мѣстото му единъ много симпатиченъ человѣкъ, Василъ именуемъ. Така щото, Екзархията и да е направила единъ актъ на злоупотрѣбление, повече е работила съ цѣль да се постигне по-добро. Сѫдователно нѣма нужда да се укорява Екзархията. Ако има едно желание, то е това, щото Пловдивската Митрополия да се снабди съ митрополитъ, да не е оставена така на прозвола.

Св. Тилевъ: Не трѣбва да забравяме, г-да, че независимо отъ гражданскитѣ закони, черквата има свои закони и канонически правила. Споредъ черковнитѣ канонически правила, моя прямъ началникъ преосвященний Гервасий не е титуляренъ канонически митрополитъ на Пловдивската Епархия, а е Екзархъ на Екзарха и врѣменно Управляющий Пловдивската Епархия. Тая е основата на която почива неговото въ Пловдивъ стояние и това е правилото, споредъ което Екзархътъ е ималъ право да извърши това врѣменно прикомандирование на Преосвященнаго Гервасия.

Официалното писмо на Екзарха, което зная вѣрно и положително, ето какво казва. Съдържанието му е това: Екзарха умолява Преосвященнаго Гервасия да отиде врѣменно въ Харманли и да нареди черковнитѣ работи въ три околии, именно въ Кавакликата, Кѫзѫлъ Агачката и Харманлиската, които да се управляватъ отъ центроветѣ си, защото за напредъ Одринский владика не ще може да преминава въ границитѣ на съединена България. Това е писано официално. Казано е още, че тъй като отъ архиереитѣ нѣма другъ по-близо до онія мѣста, моля да отидите. А частното писмо отъ Екзарха до преосвященнаго Гервасия има друго значение. Въ него му се казва изрично, че като наближава врѣмето да се избира титуляренъ Митрополитъ и понеже Ваше Преосвященство сте добили съгласието за кандидатъ, то съгласно съ Екзархийский Уставъ, трѣбва да се отстраните отъ Пловдивската Епархия.

Колкото за сега управляющия Пловдивската Епархия, има да кажѫ, че той не е архимандритъ Василъ, а Протоиерей Първанъ. Той е официално управляющий, а не Василъ, който е завзелъ тамо протосингелска длъжность. Вѣроятно е, споредъ нѣкои слухове, да се каже, че и той ще да бѫде единъ отъ кандидатитѣ.

Най-послѣ, азъ съмъ съгласенъ съ г-на М ра Президента, да се зематъ мѣрки, щото единъ канонически архиерей, да не може безъ съгласието на правителството да се премѣства отъ своята

епархия въ друга. Това не само трѣбва да се изиска, но и да се не изиска, отъ самитѣ черковни правила и постановления не се позволява да става и заради това, ако правителството земе мѣрки, гарантиратъ се и двѣтѣ страни: и екзархията и правителството; така щото, за напредъ единъ митрополитъ да не може да се премѣства безъ знанието и съгласието на правителството, така сѫщо и правителството да не може да отстранява или премѣства архиереитѣ безъ знанието и съгласието на висшето духовно началство. Тия нѣща почиватъ на законна почва.

Колкото до думитѣ на г-на Митова, че Преосвященний Гервасий, като разбойникъ е зетъ отъ Митрополията и отвѣденъ на станцията, да си земе думитѣ назадъ, защото цѣлъ Пловдивъ испроводи дяда Гервасия, и това дѣто казва г-нъ Митовъ е доказание за пловдивчане. Азъ мисля, тукъ има лица, които го придружиха до Харманли. Още ще кажѫ, че Преосвященний Гервасий и до сега като пише писма, титулира се: «Управляющий Пловдивската Епархия». Вчера азъ получихъ едно писмо и въ него се титулира така.

Така щото, не можемъ да се основемъ на нищо, че Преосвященний Гервасий билъ дигнѫтъ произволно и испроводенъ на заточение. Това не е истина.

Колкото се отнася до 3-й пунктъ: учреждавание Митрополия въ Стара-Загора, тоя въпросъ не е узрѣлъ и правителството ще се произнесе върху него окончателно, когато дойде врѣме за разисквание. Въ самий Екз. Уставъ, подтвърденъ съ Указъ отъ Негово Височество, изрично се казва, че неможе да се отвори нова Епархия безъ съгласието на народното представителство. Въ заключение ще кажѫ, че напълно съмъ доволенъ отъ обясненията на М-ра, защото почиватъ на добра и законна почва.

Предсѣд.: Желае ли Нар. Събрание да се говори повече? (Не желае).

Дохожда на редъ, отговорътъ отъ г-на М-ра на Просвѣщението по запитването на г-на Насалевски, относително изборитѣ за окрѫженъ училищенъ инспекторъ въ Трънското Окрѫжие.

Ат. Насалевски: Азъ питамъ г-на М-ра на Просвѣщението, именно по коя причина назначений инспекторъ за Трънското окрѫжие е друго лице, а не оня който получи най-много гласове. Защото, първи пѫть като станѫ избора, нѣмаше пълното число отъ тритѣ околии училищнитѣ настоятели. Подиръ това станѫ протестъ и послѣ почитаемото правителство ни повика на изборъ изново. Узна се, че протоколитѣ не сѫ били въ Пост. Коммисия, нито у околийскитѣ началници, а у самий инспекторъ. Заради това, почитаемий г-нъ М-ръ на Нар. Просвѣщение се распореди, щото бившитѣ училищни настоятели, които сѫ слѣдвали преди двѣ години, тия се унищожиха. Подиръ това, телеграмма бѣ дошла и Пост. Коммисия бѣше се распоредила, които не сѫ унищожиха напредъ миналата година и донасятъ списъкъ и подиръ това, който да бѫде инспекторъ, дохожда телеграмма и отмѣнява пѣ напрешната телеграмма. Заради това, на утрѣшний день станахѫ избори само въ една околия. Само отъ една околия дойдоха училищнитѣ настоятели отъ Брѣзнишко и на 80 села 64 души; а отъ Трънската и Царибродската околия ги нѣмаше. И така за кметоветѣ предвижда закона да зематъ участие, както и въ Окр. Съвѣти въ избора, заради това стана протестъ и се мина толкозъ врѣме. Подиръ това, военно врѣме, постоянно бѣ, презъ Януарий мѣсецъ, което бѣ познато на почитаемото правителство, щото не бѣ възможно Видинский и Трънский окрѫзи да отворятъ училищата си и г-нъ М-ръ назначи презъ Януарий мѣсецъ инспекторъ, като бѣше военно положение.

Азъ ще помоля г-на М-ра на Нар. Просвѣщение да ми отговори: (Чете) «1) защо г-нъ М-ръ не допустна на повечето отъ Трънскитѣ и Царибродскитѣ училищни настоятели да вематъ участие, нито при първий, нито при вторий изборъ за училищенъ инспекторъ; 2) кои причини сѫ накарали г-на М-ра, еднажъ да телеграфира да зематъ участие въ изборитѣ за училищенъ инспекторъ при второто избирание онния лица, които сѫ испълнявали до това врѣме длъжностьта на училищни настоятели, а въ надвечерието на самитѣ избори, съ друга телеграмма отмѣнява първата и съ туй се отнима правото на цѣли двѣ околии да вематъ участие при избора на Трънски училищенъ инспекторъ, и 3) защо се назначи за трънски училищенъ инспекторъ Иванъ Дессевъ, именно въ това врѣме, когато отечеството ни се намираше въ най голѣма опасность отъ послѣднята война и когато нито едно училище отъ Трънский окрѫгъ не бѣше отворено, нито можаше да се отворятъ, нито пакъ и сега има отворени?

М-ръ Каролевъ: Инспекторитѣ до сега сѫ назначавани на основание законътъ за инспекторитѣ. Сега ще дамъ нѣкои и други обяснения. Първи пѫть, дѣйствително станѫха избори въ Трънското окрѫжие, но като се указа, че не сѫ зели участие много отъ настоятелитѣ и когато пристигнѫ протестъ, като се разглѣда въ Мин. Съвѣтъ, на основание законътъ за инспекторитѣ, видѣ се наистина, че много отъ настоятелитѣ не сѫ зели участие, защото не сѫ знаяли че сѫществуватъ, т. е. че сѫ били настоятели. Вслѣдствие на това, като се пресмѣтнѫ, че щѣше да се избира инспекторъ, Мин. Съвѣтъ постанови по закона а тѣ се кассираха просто за да се не даде поводъ и за напредъ да не станѫтъ избори. Зехме мѣрки да се изслѣдватъ причинитѣ, дѣто Пост. Коммисия не е викала и другитѣ околии на изборъ за училищенъ инспекторъ, и споредъ измѣненията отъ Нар. Събрание въ 1883 год. въ закона за общинитѣ е казано, че когато се избиратъ членоветѣ за общинитѣ, избира се и училищно настоятелство, който законъ е билъ въ сила и отъ тогава насамъ за изборитѣ у насъ. Тия настоятелства, които сѫ избирани тогава имаха право да зематъ участие; а които не сѫ били избирани, тѣ нѣмаха право да зематъ участие. М-вото за за да знаяше, кои отъ настоятелитѣ иматъ право да участвуватъ въ изборитѣ и кои не, трѣбваше да изиска протоколитѣ отъ Пост. Коммисья. При първитѣ избори, самата Коммисия не е знаяла, че е имало настоятелство и че е имало протоколи, и когато поискахме свѣдения, захванаха да се намѣрватъ протоколитѣ. Пост. Коммисия на основание чл. 9-й отъ закона за инспекторитѣ, е длъжна да съставя списъкъ за избирателитѣ, а това тя не е направила въ първитѣ избори. Вслѣдствие на това, за да не стане нѣкакво опущение, М-вото поиска отъ Окр. Коммисия списъкътъ съгласно чл. 9-й и тогава да може да се узнае, въ кои села е имало настоятелства и въ кои не. При първитѣ избори протеститѣ казваха, че искали тѣзи списъци отъ инспектора т. е. отъ помощника на инспектора, който бѣ тогава г-нъ Дессевъ, и който бѣ уволненъ отъ тая си длъжность еще презъ Мартъ, тъй като Нар. Събрание унищожи тая длъжность. Слѣдователно г-нъ Дессевъ не е моглъ да притѣжава протоколитѣ.

За да може по-добрѣ да се разбере работата, азъ ще отговоря съ нѣкои телеграмми. (Чете):

«Съ телеграмма отъ 26-й Априлий подъ No. 918 М-вото е питало Окр. Управитель:

1) кой е съставлявалъ списъка на избирателитѣ за кандидати на училищнитѣ инспектори;

2) настоятелитѣ на селата: Букровци, Мурашъ, Туделъ, Филиповци, Цегриловци, Петковци, Мисиливщица, Бусилци, Вукянъ, Раяновци, Кострумевци, Клисура и Ярловци били ли сѫ записани въ избирателний списъкъ и ако не сѫ били по кои причини;

3) по кои причини вий и Пост. Коммисия не сте обърнали внимание при съставянието и утвърждението списъка, да узнаете, че е имало не записани села.

На тая телеграмма Окр. Управитель отговаря, че той не знае защо предшественника му не е обърналъ внимание на съставянието списъцитѣ, които той е утвърдилъ, както му ги била представила Пост. Коммисия, тъй щото, въ пьрвий изборъ зели участие само записанитѣ на брой 117 души, отъ които само 86 присѫтствували. Това се вижда и отъ протоколитѣ на Пост. Коммисия.

Въ Трънския окрѫгъ, освѣнъ тритѣ града: Трънъ, Брѣзникъ и Царибродъ има 158 села, отъ които 71 села въ Трънската околия, 65 въ Брѣзнишката и 62 въ Царибродската. Всичкитѣ училища сѫ 93, отъ които 34 въ Трънско, 41 въ Брѣзнишко, и 18 въ Царибродско. Селата сѫ повечето малки и нѣкои распръсѣѫти, тъй щото, всѣко едно не може да съдьржа училище; за това за съдьржание на училищата, селата сѫ съставени по нѣколко. Отъ тая смѣтка излиза, че само отъ 96 мѣста училищнитѣ настоятели можаха да зематъ участие въ избора, а не колкото запитвачьтъ мисли, че всѣко село трѣбва да има и настоятели, има ли то училища или не, нѣщо, което не е допущалъ и общинския законъ, както споменѫхъ по-горѣ, нито новия училищенъ законъ чл. . . . . Споредъ списъкътъ за втория изборъ, съставенъ отъ Пост. Коммисия и потвърденъ отъ Окр. Управитель и споредъ съставения отъ Пост. Коммисия списъкъ и утвърденъ отъ Окр. Управитель за вторий изборъ, станѫлъ на 11-й Августъ 1885 год., трѣбваше да взематъ участие 148 души, но защо Трънския и Царибродския кметове сѫ се отказали както и други 18 души, които сѫ били тамъ, да зематъ участие, не се знае.

Отъ изложеното до тукъ всѣкой може да си състави ясно понятие до колко почитаемия запитвачъ злѣ е разбралъ миссията на М-вото въ тоя въпросъ, което е глѣдало и е било длъжно да внимава за буквалното испълнение на закона отъ една страна, а отъ друга, да се не допуснѫтъ несправедливости, които навѣрно щѣха да се явятъ, щомъ се допусняха да зематъ участие не избрани лица по установения редъ за настоятели и отъ села въ които нѣма училища.

Точка II.

При всичко, че и двѣтѣ точки се схождатъ, понеже въ втората се приповтаря пьрвата, нъ считамъ за нуждно да ги раздѣля, понеже работата по-добрѣ може да се извѣсти.

За доказателство, че при вторий изборъ, М-вото не е давало никакви телеграмми, за да не зиматъ участие въ изборътъ нѣкои училищни настоятели, азъ ще си послужѫ съ находящитѣ се въ М-вото официални документи.

Предсѣдателя на Пост. Коммисия съ телеграммата отъ 31-й Юлий подъ No. 1655, моли да му се обясни: могѫтъ ли да зематъ участие въ избора селата, въ които не сѫ сѫществували и не сѫществуватъ училища, въпрѣки чл. 34-й, съ забѣлѣжката отъ закона за училищата. На тая телеграмма му е отговорено на 7-й Августъ подъ No. 2283 по слѣдующия начинъ:

«Немислимо е да има настоятели тамъ, гдѣто нѣма училище; затова въ такива мѣста нѣма и нетрѣбвало да ставатъ избори за настоятели».

Въ тоя примѣжутокъ предсѣдателя е питалъ съ телеграмма да му се каже: кои лица ще зематъ участие въ избора и му се е обяснило, че само ония настоятели, за избора на които има протоколи.

При всичко, че М-вото е давало обширни наставления управителю, кои настоятели и отъ кои села иматъ право да бѫдѫтъ избиратели, които наставления управителя навѣрно е съобщавалъ на Постоянната Коммисия, която съставлява списъцитѣ; но предсѣдателя й на 7-й Августъ едва ли не въ надвечерието на изборитѣ, които станахѫ на 11 Августъ запитва: «Постоянната коммисия положително знае, че отъ нѣколко мѣста гдѣто не е имало училища, сѫ избрани настоятелства законно. Такива настоятели могѫтъ ли да взематъ участие въ избора». На това запитване сѫщий день се отговори съ телеграмма, че по-напредъ е съобщено на коммисията съ телеграмма No. 2283, споредъ която тамъ гдѣто нѣма училище, неможе да има настоятели.

Отъ изложеното до тукъ се вижда, че не М-вото въ надвечерието на изборитѣ е отмѣнявало пьрвитѣ си наставления, но е било заставяно да обяснява нѣколко пѫти едно и сѫщо нѣщо; защото както казахъ и при отговора на пьрвата точка, Окр. Управитель знаеше отъ телеграммата на М-вото отъ 11-й Априлий No. 710, че въ изборитѣ за инспектори зиматъ участие само настоятелитѣ за изборитѣ, за които сѫществуватъ протоколи, нѣщо, за което изрично се казва въ окрѫжното на М-вото отъ 11-ий Януарий 1884 год. подъ No. 104, отправено до окр. управители за произвождание на избори за училищни настоятели.

Точка III.

Чл. 3-й отъ закона за училищнитѣ инспектори изрично казва, че всѣко окрѫжие има по единъ окрѫженъ училищенъ инспекторъ, та М-вото неможаше да остави Трънския окрѫгъ безъ инспекторъ, защото въ такъвъ случай то щѣше да дѣйствува въпрѣки закона, за което, може би щѣше да си навлече укори отъ нѣкои, които не глѣдатъ тъй, както запитвача на испълнението на законитѣ.

Трънския инспекторъ е утвърденъ на длъжность на 21-й Януария, когато войната се бѣше свършила и когато трѣбваше да се погрижи М-вото, да се отворятъ училищата. Утвърждението на Трънскпя инспекторъ е станѫло много на врѣме, защото слѣдъ войната повечето училищни здания бѣхѫ разнебитени и трѣбваше да се взематъ мѣрки за поправянието имъ и за отварянието на ония училища, гдѣто имаше възможность, освѣнъ това неназначаванието на инспекторъ можаше и други послѣдствия да има, именно за училищата и за цѣлата учебна година можахѫ да останѫтъ затворени, ако нѣмаше лице, което уврѣме да вземе мѣрки за отварянието и подобрѣнието имъ.

За утвърждението на г-на запитвача, че немогли да се отворѫтъ, нито пъкъ сега имало отворени училища, ще кажѫ, че това не е истина, тъй като въ 25 села до 15-й Май е имало отворени училища, въ които е ставалъ испитъ, а въ селата Звонци и Яр-

ловци испита е станѫлъ на 15-й Юний. Повечето отъ тия училища сѫ отворени презъ мѣсецъ Февруарий и то вслѣдствие настояването на училищ. инспекторъ, защото населението объркано отъ войната, едва ли мислеше за училищата си».

Насалевски: Желая да отговоря на г-на М-ра, което каза, защо отъ Трънската Околия били 34 училища, а въ Царибродската незная колко. Трънската Околия има 36, Царибродската 38, Брезнишката 60 села и 84 души избиратели да бѫдѫтъ при избора . . . (Не се чуе.) Въ кои села Брезнишки има 40 училища. А пакъ като направихме законътъ минѫлата година, направихме инспекторитѣ да бѫдѫтъ изборни. Г-нъ Десевъ, както увѣрява г-нъ М-рътъ, защо е зелъ дѣлата и тогава имаше протоколи. Но догдѣ го неназначиха, свитѣ дѣла въ него стояха и като се оплакахме на бивший Окр. Управитель Теневъ, той го . . . (Не се чуе). Направиха съгласие, да се необичава по негово ленивство и отношение. Ние правимъ закони и трѣбва да се уважаватъ и почитатъ. Кога се натрапява единъ училищенъ инспекторъ отъ една околия съ 18.000 души на други околии съ 80.000 души, не ще бѫде законно и полезно. Назначенъ е презъ Януарий и до днесь още нѣма училища отворени. Колкото имаше подаръкъ отъ правителството за училищата въ селата, той отъ негова страна прати учители да се явятъ и да зематъ ония пари. Това законно ли е г-да?

Моля Нар. Събрание да рѣши, що се правятъ закони трѣбва и да се испълняватъ. Да се не унищожаватъ на 50.000 души правата. Това трѣбва да се земе предъ видъ. Нека бѫде той инспекторъ, но нека се избере. Да се прогласи отъ Събранието, че трѣбва да се пазятъ законитѣ.

М-ръ Каравеловъ: Г-нъ Насалевски каза, че назначението на г-на Десева било незаконно. Г-нъ Насалевски трѣбва да знае, че въ закона за инспекторитѣ е казано, че всичкитѣ книжа по изборитѣ се внасятъ въ Мин. Съвѣтъ и той ги разглѣдва. Слѣдователно, Мин. Съвѣтъ, никога нѣма да назначи единъ человѣкъ, преди да разглѣда дѣлата; слѣдователно, правителството е, което пази законитѣ. Той казва още, че отъ какъ е назначенъ г-нъ Десевъ, нито едно училище не е отворено. Азъ имамъ едно писмо отъ самий инспекторъ, въ което се казва, че 27 училища сѫ отворени. Освѣнъ това, въ 25 села сѫ станѫли испити до 25-й Май. До 15 Юний сѫ станѫли още испити въ селата Звонци и Ярловци. Ето селата, ако обичате, можете да ги прочетете. (Показва единъ листъ. Гласове: Исчерпано е!)

Предсѣд.: Доволно ли е Събранието отъ обясненията на г-на М-ра. (Доволно.)

Ще има засѣдание послѣ обѣдъ, и на дневний редъ има: предложение за добавка къмъ чл. 58 отъ Турский Наказ. Законъ.

Янко Ангеловъ: Г-да Представители! Голѣма часть отъ протоколитѣ на IV-о Обикн. Нар. Събрание не сѫ още напечатани. Трѣбва да знаемъ, защо не сѫ печататъ.

Ст. Стояновъ: Да ни се съобщи, кога ще се закрие Събранието.

Предсѣд.: Засѣданието се закрива.

(Закрито въ 12 часа.)

Предсѣдатель: **С. Стамболовъ.**

Подпредсѣдатели: **Г. Живковъ.** **Тр. Пановъ.**

Секретари: **И. Лукановъ.** **Т. Кѫрджиевъ.** **А. Ташикмановъ.** **Д. Мишевъ.** **Н. Живковъ.**

Секретари: **Ф. Симидовъ.** **И. Славейковъ.** **Д-ръ Д. Вачовъ.** **З. Градинаровъ.** **И. Касабовъ.**

Стенографъ: **Хр. П. Константиновъ.**